

روش‌های ادعایی و شایعات اثبات نشده علیه کووید - ۱۹

دکتر فراز مجاب

گروه فارماکونوزی دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

درخواست کرده بلافاصله به هرگونه داروی تقلبی یا محصولات جعلی کشف شده توجه نمایند. همچنین برخی ادعاها وجود دارد که فرآورده‌های موجود ضد کووید عمل می‌کنند، این‌ها از طریق شایعات آنلاین و نه تبلیغات معمولی گسترش می‌یابند. اضطرابی که در مورد کووید - ۱۹ وجود دارد باعث می‌شود مردم به هر چیزی که فکر می‌کنند می‌تواند به آن‌ها در کنترل بیماری کمک کند،

برخی روش‌ها و فرآورده‌های پزشکی تقلبی و ثابت نشده برای تشخیص، پیشگیری و درمان کووید - ۱۹ ادعا شده است. تا ماه مارس ۲۰۲۰، سازمان بهداشت جهانی، هیچ دارویی را برای مقابله یا درمان کووید - ۱۹، توصیه نمی‌کند، گرچه در برخی کشورها پژوهش‌هایی از جمله کارآزمایی‌های بالینی در حال انجام است. سازمان بهداشت جهانی از کشورهای عضو

را افزایش دهند. تلاش برای خرید این فرآورده‌ها توسط مردم، ممکن است راهکار «در خانه بمانید (stay at home)» را بشکند و فاصله‌گذاری اجتماعی را کاهش دهد. برخی درمان‌ها نیز سمی هستند، صدها نفر از مردم با استفاده از درمان‌های دروغین کووید - ۱۹، مرده‌اند.

■ تشخیص (Diagnosis)

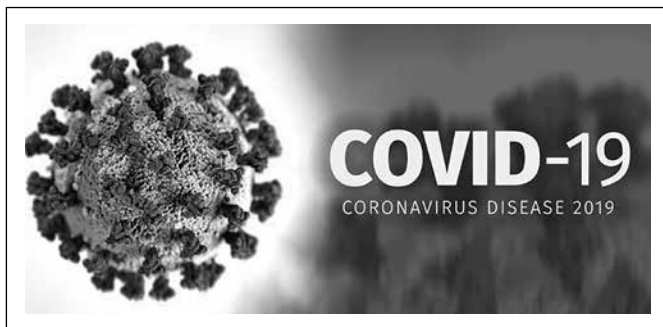
هیچ آزمون نمونه‌برداری (Swab) شخصی خانگی برای Covid-19 تا پایان مارس ۲۰۲۰ از سوی FDA مجوز نگرفته است. در برخی کشورها، پرسش‌نامه‌های غربال‌گری رسمی دولتی وجود دارد که به بیماران احتمالی کووید - ۱۹ می‌گوید که برای آزمون آنلاین موجود به پزشک‌شان مراجعه کنند.

✧ کیت‌های آزمایشی جعلی که اساساً برای آزمایش و پایش میزان گلوکز استفاده می‌شوند، برای تشخیص کرونا تبلیغ شده‌اند.

✧ نگهداشتن نفس به مدت ۱۰ ثانیه، ادعا شده آزمون تشخیصی برای ویروس کرونا است. WHO تأکید کرده که این آزمون جواب نمی‌دهد و نباید استفاده شود.

متوسل شوند. برخی ادعاهای کاذب در مورد مقابله با کووید - ۱۹ به‌طور گسترده‌ای در شبکه‌های مجازی وجود دارد و برخی از آن‌ها در مقاله‌ها، یوتیوب و حتی در محیط‌های رسمی یافت می‌شوند. منابع رسمی توصیه می‌کنند قبل از برداشت هرگونه اطلاعاتی، مردم باید در مورد آن بیندیشند و سپس آن را به کار ببندند. اطلاعات نادرست ممکن است باعث فشار روانی به جامعه شود و ممکن است باعث نتیجه‌گیری‌های غیرمعمول گردد. به عموم مردم باید توصیه کرد اطلاعات خود را از منابع اصیل به‌دست آورند، وب سایت‌های اصلی را جستجو کنند؛ برخی پیام‌های دروغی ممکن است ادعا کنند که از سازمان‌های رسمی مانند یونیسکف و بنگاه‌های دولتی نقل شده‌اند. آرتور کاپلان (Arthur Caplan) رئیس بخش اخلاق پزشکی در دانشکده پزشکی دانشگاه نیویورک در مورد محصولات کووید - ۱۹ توصیه ساده‌ای دارد: «هر چیز آنلاین را دور بریزید».

فرآورده‌هایی که ادعا شده از کووید - ۱۹ جلوگیری می‌کنند، ممکن است باعث اعتقاد و اطمینان دروغی و خطرناک شده و میزان عفونت

آنچه که در یک پست فیس‌بوکی گفته شده، صابون کربولیک بوده باشد.

❖ ضد عفونی‌کننده‌های دست خانگی مخلوط با مشروبات الکلی، سفیدکننده و نرم‌کننده‌ها به‌طور وسیعی برای پیشگیری از کووید - ۱۹ در یوتیوب در فیلپین توصیه می‌شود. نوشیدنی‌های الکلی حدود ۴۰ درصد الکل دارند و این کمتر از ۷۰ درصد است که برای اثر یک ضد عفونی‌کننده دست لازم است. مخلوط سفیدکننده و الکل، کلروفورم تولید می‌کند که استنشاق با استعمال پوستی آن خطرناک است. سازندگان هر دوی این مشروبات و سفیدکننده‌ها توصیه کرده‌اند که مصرف مخلوط این مواد خطرناک است و به مردم در این مورد هشدار داده‌اند.

❖ گفته شده که مشروبات الکلی یک ضد عفونی‌کننده دست و خانگی مؤثر است یا می‌تواند یکی از اجزای این ضد عفونی‌کننده‌ها باشد. شرکت‌های تولیدکننده آن‌ها به نظر مراکز پیشگیری و کنترل بیماری آمریکا استناد کرده‌اند که یک ضد عفونی‌کننده دست باید حداقل ۶۰ درصد الکل داشته باشد تا اثر کند و این مشروبات تنها ۴۰ درصد الکل دارند.

❖ در برزیل ادعا شده که سرکه از سایر ضد عفونی‌کننده‌های دست علیه ویروس کرونا مؤثرتر است. هیچ شواهدی وجود ندارد که اسید استیک علیه این ویروس مؤثر باشد و غلظت اسید استیک در سرکه‌های معمولی خانگی پایین است. این ادعا نیز رد شده است.

■ دهان شویه‌ها و استنشاقی‌ها

❖ دو نفر طرفدار طب جایگزین ادعا کرده‌اند

❖ ابزارهایی ساخته شده که ادعا شده آزمون‌های آنتی‌بادی ویروس کرونا می‌باشند و دارای مجوز مصرف اورژانسی FDA هستند، این‌ها در آمریکا ساخته شده‌اند و فروش کاذب و مختصری هم کرده‌اند. آزمون‌های آنتی‌بادی از سایر شرکت‌ها در حال حاضر وجود دارند.

■ ادعاهای پیشگیری و درمان

شایعات وسیعی وجود دارد که شامل برخی ادعاهای ثابت نشده در مورد روش‌های پیشگیری و درمان عفونت‌های SARS-COV-2 هستند، از جمله آن‌ها:

□ روش‌های مربوط به ضد عفونی کردن

■ شستشوی دست‌ها

❖ ضد عفونی‌کننده‌های دستی مؤثرتر از شستشوی ساده با آب و صابون نیستند، شستن با آب و صابون حداقل برای ۲۰ ثانیه که توسط مراکز پیشگیری و کنترل بیماری آمریکا (US Centers for Disease Control and Prevention) توصیه شده، بهترین راه برای شستن دست‌ها در اغلب موقعیت‌ها است. با این حال، اگر آب و صابون در دسترس نبود، یک ضد عفونی‌کننده دستی حاوی حداقل ۶۰ درصد اتانول می‌تواند به‌جای آن استفاده شود، مگر آن که دست‌ها چرب و کثیف و روغنی باشند یا پر از گرد و خاک باشند.

❖ صابون برای کشتن ویروس کرونا مؤثر است ولی صابون ضدباکتری بهتر از صابون ساده معمولی نیست.

❖ صابون قرمز اثر جرم‌کشی بیشتری از صابون‌های با رنگ دیگر ندارد. شاید منظور از

که استنشاق محلول ۳-۵٪ درصد آب اکسیژنه با استفاده از یک نبولایزر می‌تواند از کووید - ۱۹ پیشگیری یا آن را درمان کند. آن‌ها به پژوهش‌هایی استناد کرده‌اند که آب اکسیژنه برای استریل کردن سطح به کار می‌رود، ارزیابی غیرمستقیمی که پس این ماده می‌تواند برای تمیز کردن مجاری هوایی انسانی هم به کار رود. استنشاق آب اکسیژنه می‌تواند باعث تحریک مجاری هوایی فوقانی، کوفتگی، التهاب بینی و حساسیت‌های سوزشی سینه گردد. در غلظت‌های بالاتر استنشاق آن می‌تواند باعث آسیب‌های نورولوژیک دایمی یا مرگ شود. شواهدی وجود دارند که نبولایزر و استنشاق غلظت‌هایی از H_2O_2 ممکن است باعث بیماری بینابینی ریه به شکل پنومونی حاد گردد.

❖ در توییت‌ر و فیس‌بوک و ... گفته شده که غرغره با آب نمک و ویروس کرونا را می‌کشد. این مطلب را یک متخصص بیماری‌های تنفسی در بیمارستان Union ووهان و برخی افراد و مؤسسات دیگر گاهی عیناً و گاهی با تغییراتی در ویتنام ادعا کرده‌اند. تیم پژوهشی پزشکی نامبرده یک تکذیبیه چاپ کرده و از مردم خواسته‌اند که این مطلب را پخش نکنند. آن‌ها تأکید می‌کنند که استقرار ویروس در دستگاه تنفسی، نمی‌تواند با شستن دهان از بین رود. WHO هم گفته که شواهد قانع‌کننده‌ای وجود ندارد که ثابت شده باشد این روش هیچ حفاظتی علیه کووید - ۱۹ داشته است.

❖ اسپری آب نمک که در درگاه ورودی یک کلیسا کره جنوبی قرار داده شده، یک باور کاذب است که می‌تواند مردم را از ویروس محافظت کند، همین بطری محلول اسپری غیراستریل توسط هر

کسی استفاده شده و ممکن است خطر بیماری را افزایش دهد، متعاقباً ۴۶ نفر با این ویروس آلوده شدند.

■ حرارت و اشعه

❖ سرما و برف ویروس کووید - ۱۹ را نمی‌کشد. این ویروس در درون بدن انسان زندگی می‌کند نه خارج از بدن و روی سطح نمی‌تواند زنده بماند.

❖ سونای داغ و خشک‌کننده‌های دست و مو (شوار) ویروس کووید - ۱۹ را نمی‌کشد.

❖ قرار گرفتن در معرض نور خورشید، حمام داغ در حرارت 27°C - 26°C یا نوشیدن آب گرم ویروس کووید - ۱۹ را نخواهد کشت. ادعا شده که این شرایط توسط راهنمای پیشگیری از ویروس کرونا توسط یونیسف تهیه شده ولی دفتر رسمی یونیسف آن را رد کرده است.

❖ نور UV-C، کلر و حرارت بالا (بیش از 56°C) نمی‌تواند توسط انسان برای کشتن ویروس کووید - ۱۹ استفاده شود.

❖ پیشنهاد شده که استنشاق بخار، درمانی برای عفونت ویروس کرونا است، این مطلب در فیس‌بوک پخش می‌شود.

■ سایر روش‌های ضد عفونی

❖ رنگ سفید اثر مخربی روی ویروس کرونا ندارد که در یک پست فیس‌بوکی به میزان وسیعی پخش شده است. دستمال‌ها به‌خاطر این رنگ اثری روی این ویروس ندارند. مصرف دستمال‌هایی با رنگ‌های دیگر هم می‌تواند برای عطسه و سرفه به کار رود.

❖ پست‌هایی در شبکه‌های مجازی ادعا کرده‌اند که خاکستر گدازه‌های حاصل از فوران‌های

یک اعلامیه عمومی این ادعا را کم‌ارزش تلقی کرده و گفته که «نه، کوکابین حفاظتی علیه کووید - ۱۹ ایجاد نمی‌کند. کوکابین یک داروی اعتیادآور است که باعث عوارض شدیدی می‌شود و برای سلامتی مردم خطرناک می‌باشد». سازمان بهداشت جهانی هم این ادعا را کم‌ارزش اعلام کرده است. فیس‌بوک نیز این شایعه را به‌عنوان سوء مصرف تلقی کرده است.

✧ یک ادعا که حشیش می‌تواند علیه ویروس کرونا حفاظت ایجاد کند، در یوتیوب پخش شده و از جمله با مصرف حشیش رسمی در سری لانکا رقابت می‌کند. دست‌اندرکاران بهداشتی در سری لانکا تأکید کرده‌اند که هیچ شواهدی مبنی بر این که حشیش علیه کووید - ۱۹ حفاظت ایجاد کند وجود ندارد. یک مقاله دروغی در فاکس نیوز هم ادعا کرده که روغن کانابیدیول مصرف مشابه بالقوه دارد.

✧ دارویی به نام Lolo که بر اساس کلروفورم و اثر تهیه شده، ادعا شده که این بیماری را درمان می‌کند و به‌صورت پیامک در برزیل پخش شده است.

✧ ادعا شده که متانول صنعتی و ویروس کرونا را درمان می‌کند. الکل نوشیدنی، اتانول است در حالی که متانول واقعاً سمی است. ایران نزدیک به ۳۰۰ مرگ و ۱۰۰۰ مورد بستری (یا ۶۰۰ مرگ و ۳۰۰۰ بستری، طبق یک گزارش پزشکی غیرمستند در وزارت بهداشت)، در ۸ آوریل ۲۰۲۰ را گزارش کرده است. مشروبات الکلی در ایران ممنوع هستند، این امر منجر به بازار سیاهی شده که این مشروبات به‌صورت غیررسمی ساخته می‌شوند. در حالی که الکل نوشیدنی اتانول است، الکل‌های دیگر

آتش‌فشان Taal در ۱۲ ژانویه ۲۰۲۰ در فیلیپین باعث کاهش میزان عفونت در این کشور بوده، تأکید شده که این‌ها می‌توانند ویروس را بکشند و این‌ها اثر ضدویروس و اثر ضدعفونی‌کنندگی دارند.

□ لوازم حفاظتی

✧ بیش از ۳۴۰۰۰ ماسک جراحی تقلبی (که تبلیغ شده بود که از ویروس کرونا حفاظت می‌کنند)، در مارس ۲۰۲۰ توسط یورپل توقیف شد.

✧ علی‌رغم برخی ادعاها، ماسک‌های مرطوب اصلاً به‌عنوان جایگزین ماسک‌های جراحی توصیه نمی‌شوند، برخی تذکرات عمومی بهداشتی به‌عنوان دستورالعمل‌هایی برای استفاده از ماسک‌ها و مصرف ماسک‌های خانگی ارائه شده است.

✧ یک فلش مموری (USB key) (که در رایانه به کار می‌رود) و به قیمت کمتر از ۱۰ دلار قابل تهیه است، به‌عنوان 5G Bioshield به قیمت ۳۷۰ دلار فروخته شد، به این بهانه که از انتقال عفونت که از طریق امواج رادیویی در موبایل منتقل می‌شوند(!)، جلوگیری می‌کند.

□ داروهای اعتیادآور

✧ مخلوطی از آمفتامین، کوکابین و نیکوتین در بازار سیاه اینترنتی به قیمت ۳۰۰ دلار به‌عنوان واکسن ضد کووید - ۱۹ معرفی شده و فروخته می‌شود.

✧ کوکابین حفاظتی علیه کووید - ۱۹ ایجاد نمی‌کند. چند توییت ویروسی گفته که انفیه کوکابین در سوراخ بینی، افراد را از نظر گسترش ویروس کرونا در برخی نواحی اروپا و آفریقا استریل کرده است. در پاسخ وزارت بهداشت فرانسه، طی

مانند متانول واقعاً سمی هستند و ممکن است در مشروبات الکلی که به اشتباه ساخته می‌شوند، وجود داشته باشند.

❖ علی‌رغم برخی گزارش‌ها نوشیدن اتانول هم از کووید - ۱۹ حفاظت نمی‌کند و می‌تواند در درازمدت و کوتاه‌مدت خطر بیماری‌ها را افزایش دهد.

❑ فرآورده‌های تجاری

تعدادی فرآورده‌های تقلبی وجود دارند که ادعا شده علیه کووید - ۱۹ کار شده است.

❖ گردن‌بندهای حفاظت و ویروس که در ژاپن ارایه شده و اطراف گردن فرد بسته و پوشیده می‌شود، با ادعای پیشگیری از عفونت فروخته می‌شود. بنگاه حفاظت محیطی گفته که هیچ شواهدی ارایه نشده و وجود ندارد که این عمل انجام شود و بیان کرده که علیه واردکنندگان آن اقدام قانونی انجام خواهد داد.

❖ یک پست تویتی ادعا کرده که پژوهشگرانی از دانشگاه پزشکی استرالیا برای ویروس کرونا واکسن ابداع کرده‌اند. این پست، قیمت کیت واکسیناسیون را ۱/۰ بیت کوین اعلام کرده و گفته که در عرض ۱۰-۵ روز آن را ارسال خواهد کرد. لینک وب سایت آن بعداً حذف شد.

❖ داروی هومیوپاتی آنفلوانزا به‌عنوان ابزار پیشگیری از کووید - ۱۹ توسط یک نفر در زلاندنو به بازار عرضه شد. وی مدعی بود که محصولش با استفاده از ابزار رادیونیک کار می‌کند و می‌تواند تکرر کووید - ۱۹ را تشخیص دهد. یک استاد و میکروبی‌شناس دانشگاه اوکلند می‌گوید فرآورده‌های هومیوپاتی مانند این، اجزای مؤثره‌ای

ندارند و نمی‌توانند از آنفلوانزا، سرماخوردگی و کووید - ۱۹ محافظت کنند. وزارت بهداشت زلاندنو گفته که کووید - ۱۹ نوعی آنفلوانزا نیست و فرآورده‌های نامناسب که مدعی پیشگیری از کووید - ۱۹ هستند، اعتقادات کاذب خطرناکی ایجاد می‌کنند.

❖ درمان هومیوپاتی با *Arsenicum album*، ادعا شده که یک درمان کمکی برای پیشگیری از کووید - ۱۹ است.

❖ یک نفر ساکن کالیفرنیا قرصی را برای درمان ویروس کرونا به بازار عرضه کرده ولی محتویات قرص اعلام نشده است. این مرد برای تلاش‌های فریکارانه‌اش دستگیر و به ۲۰ سال زندان محکوم شده است.

❖ این ادعا که یک محلول کلوییدی می‌تواند بیش از ۶۵۰ پاتوژن از جمله ویروس کرونا را بکشد، به‌عنوان یک عمل متقلبانه معرفی شده است. مرکز ملی بهداشت مکمل و جایگزین روی وب‌سایت خود علیه تجویز نقره کلوییدی به‌عنوان مکمل غذایی هشدار داده و ۷ نامه هشدار برای شرکت‌هایی که این فرآورده فریکارانه را می‌فروشند، تهیه کرده است. یک نفر واعظ ادعا کرده که نقره کلوییدی که او می‌فروشد (و فقط او) می‌تواند برای درمان کووید - ۱۹ مصرف شود. نقره کلوییدی یک درمان مؤثر برای هیچ چیزی نیست و ممکن است با سایر داروها تداخل کند یا باعث آرژیریا (*Argyria*) واضح (تغییر رنگ شدن پوست به آبی - خاکستری) گردد. ❖ در آمریکا، خمیردندان‌ها، مکمل‌های غذایی و سرم‌هایی به‌طور غیرقانونی فروخته می‌شوند که ادعا شده می‌توانند عفونت ویروس کرونا را درمان

✦ یک پزشک و صاحب یک Spa پزشکی، را به‌خاطر فروش ایمیلی بسته درمان کووید - ۱۹ متهم کرده‌اند که ادعا کرده این بسته می‌تواند در عرض ۶ هفته از کووید - ۱۹ محافظت کرده و آن را ۱۰۰ درصد درمان نماید و باعث شود بیماری در عرض چند ساعت نابود گردد. این فرد توسط FBI بازداشت شد و به‌شدت مورد بازجویی قرار گرفت، اگر وی محکوم شود، ممکن است به ۲۰ سال زندان محکوم گردد.

یک تشک ضد ویروس کرونا به‌خاطر اثر ضدقارچی، ضدحساسیت، محافظ گرد و غبار و محافظ آب و قادر به مبارزه با ویروس کرونا توصیه شده است.

□ ادعاهای گیاهی

✦ یک نوشیدنی مخلوط گیاهی در سری لانکا گفته شده که دارویی برای تمام عفونت‌های ویروسی که می‌توانند در انسان رخ دهند از جمله ویروس کرونا است. این محصول در فیس‌بوک به میزان وسیعی بازپخش گردید. این نوشیدنی ممکن است علائم تب را کاهش دهد ولی ممکن است منجر به آلوده کردن سایر افراد توسط فرد آلوده شود و این‌طور که یکی از استادان مؤسسه طب بومی دانشگاه کلمبو گفته، این مخلوط در درازمدت ممکن است مشکلات بهداشتی داشته باشد.

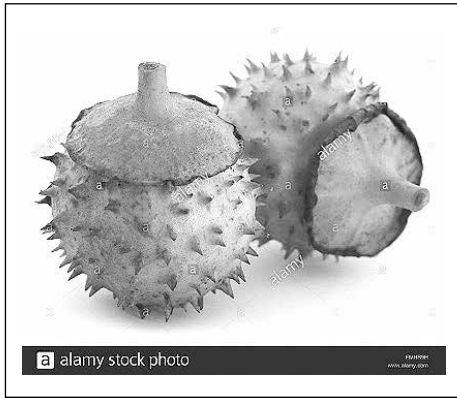
✦ ادعا شده که گیاه *Andrographis paniculata* سامانه ایمنی را تقویت کرده و علائم ویروس کرونا را تسکین می‌دهد. رئیس مرکز شواهد تجربی یک بیمارستان در تایلند و نیز مدیر برنامه اورژانس سلامت و مقاومت ضد میکروبی WHO در تایلند گفته‌اند هیچ شواهدی برای تأیید این ادعا نیافته‌اند.

کنند. USFDA دستور داده تبلیغ و تشویق این فرآورده‌ها به‌عنوان درمان متوقف شود.

✦ یک فرد سلبریتی ادعا کرده ابزاری به‌نام BioCharger NG Subtle Energy Platform (به قیمت ۱۴۹۹۰ دلار) می‌تواند ویروس کرونا را درمان کند. ظاهراً، این محصول از طریق کاهش التهابات ریه، کمک می‌کند تا مجاری هوایی را در مبتلایان به ویروس کرونا باز نگه‌داشته شوند. این ادعا از نظر درمانی ثابت نشده است.

✦ محلول به‌نام Miracle Mineral مخلوطی از نمک طعام و یک اسید است که با نمک واکنش داده و محلولی از اسید کلروی ناپایدار تولید می‌کند و سپس کلریت، کلرات و دی‌اکسید کلر (یک سفیدکننده صنعتی) به‌وجود می‌آید. FDA در مورد استفاده از آن هشدار داده و گفته شواهدی در دست نیست که این ماده کووید - ۱۹ را پیشگیری، معالجه یا درمان نماید و این که آن برای سلامتی شدیداً خطرناک است. پس از تذکر FDA تولیدکننده، ساخت آن را متوقف نکردند و مدعی شدند FDA اختیار و اجازه این کار را نداشته است.

✦ Shuangguanglian مخلوطی از گیاهانی که در سال‌های ۱۹۶۰ - به‌عنوان بخشی از طب سنتی رسمی چین ابداع شد و مورد حمایت است، توسط بنگاه خبری Xianhua به‌عنوان آن که قادر به درمان ویروس کرونا است، توصیه شد. پست‌های مجازی ادعا کردند که برخی از مردم قوانین فاصله‌گذاری اجتماعی را با حضور در صف خرید آن نقض کرده‌اند. برخی افراد در مورد اعمال نفوذ در انبارهای این فروشگاه قضایای جدیدی را نقل کرده‌اند.

✎ ادعا شده که شیرابه گیاه *Tinospora crispa* به صورت قطره چشمی به عنوان یک آنتی بیوتیک علیه ویروس کرونا عمل می کند، هم چنین ادعا شده که ویروس از پوست و چشم وارد می شود. این شایعه در فیلپین دست به دست شده است. یکی از اعضای مؤسسه طب گیاهی دانشگاه فیلپین گفته که با آن که شواهدی در مورد این گیاه برای درمان اسکایبه وجود دارد، هیچ دلیلی به دست نیامده که برای درمان ویروس کرونا هم مفید باشد و هیچ مستنداتی هم وجود ندارد که ریختن شیرابه این گیاه در چشم بی خطر است. او قویاً علیه ریختن شیرابه در چشم موضع گرفته و می گوید که می تواند کار خطرناکی باشد. WHO تأکید کرده که آنتی بیوتیک ها و ویروس کرونا را نمی کشند، آن ها باکتری ها (و نه ویروس ها) را می کشند.

✎ میوه های سمی گیاه تاتوره به غلط به عنوان معیار پیشگیری از کووید - ۱۹ ترویج شده که منجر به ۱۱ مورد بستری افراد در هند شده است. این افراد به دنبال آموزش یک فیلم ویدیویی که این سوء مصرف را نشان می داد و تبلیغ می کرد، میوه ها را خورده بودند. ادعا شده که این میوه ها از نظر ظاهر (تیغک های نوک تیز تاج مانند) شبیه ویروس کرونا می باشند!

✎ یک دستورالعمل شامل اجزایی که غالباً برای پیشگیری و درمان سرماخوردگی ادعا شده، شامل علف لیمو، آفطی، زنجبیل، فلفل سیاه، لیمو و عسل توسط یک خانم نماینده در پارلمان محلی در ونزوئلا به عنوان درمان کووید - ۱۹ معرفی شده است. وی توضیح داده که این ویروس یک سلاح بیوتروریسمی است.

✎ رئیس جمهور ماداگاسکار در آوریل ۲۰۲۰ یک نوشیدنی گیاهی بر اساس گیاه درمنه را به عنوان درمان معجزه آسا اعلام و معرفی کرده که می تواند کووید - ۱۹ را علی رغم فقدان شواهد پزشکی درمان یا پیشگیری کند. این نوشیدنی به سایر کشورهای آفریقایی هم صادر می شود.

□ روش های مذهبی و جادویی

✎ یک پزشک هندی ادعا کرده که نوشیدن ادرار گاو و مالیدن پشکل گاو روی بدن ویروس کرونا را درمان می کند. وی هم چنین تأکید کرده که تنها باید از گاوهای هندی استفاده شود. پزشک هندی دیگری هم ادرار و مدفوع گاو را توصیه کرده است. یک پزشک عضو انجمن ویروس شناسی هند تأکید کرده که هیچ شواهدی مبنی بر اثر ضدویروسی ادرار گاو وجود ندارد و خوردن مدفوع گاو حتی ممکن است باعث یک zoonosis (بیماری مشترک انسان و دام) جدید شود.

✎ نوشیدن ادرار شتر در برخی مناطق عربی طرفدارانی دارد. WHO معتقد است که ادرار شتر به منظور پیشگیری از نشانگان تنفسی خاورمیانه

او را اذیت می‌کرده‌اند. یک حکم بازداشت برای مرثی کهنسال (فالوور عباس تبریزیان) صادر شد که بدون پوشیدن لباس‌های حفاظتی به بخش ویروس کرونا در یک بیمارستان در ایران رفته بود و آن‌چه که او عطر دینی توصیف می‌کرد، ادعا می‌کرد روی بیماران اثر دارد. مصرف داروهای دینی باعث شد برخی ایرانیان درمان استاندارد پزشکی را با تأخیر دریافت کنند. آیت‌الله هاشمی بطحایی گلپایگانی سه هفته قبل از بستری شدن اعلام کرد او خودش را نسبت به کووید - ۱۹ درمان کرده، وی دو روز بعد درگذشت.

✧ برخی تندروهای مذهبی در ایران درخواست کرده‌اند که مردم برای معالجه به زیارت حرم‌ها بروند و با بسته شدن مراکز زیارتی توسط دولت مخالفت کردند.

✧ یک عضو پارلمان محلی در هند ادعا کرده که برای پیشگیری از انتقال کووید - ۱۹ از روش‌های جایگزین سلام و خوشامدگویی استفاده کنند، ولی استفاده از سلام‌های عربی مانند السلام‌علیکم آن را پیشگیری نمی‌کند زیرا آن‌ها هوا را مستقیماً از دهان بیرون می‌دهند!

✧ تصورات نادرست مذهبی و علمی مربوط به ویروس کرونا در پاکستان به‌طور وسیعی وجود دارند. طبق یک بررسی ۸۲ درصد مردم پاکستان معتقد هستند پنج بار وضو گرفتن در روز آن‌ها را از ابتلا به کووید - ۱۹ حفاظت می‌کند. با این حال ۶۷ درصد افراد معتقد هستند که نماز جماعت نمی‌تواند منبع این عفونت باشد و ۴۸ درصد مردم معتقد هستند که مصافحه (که یک سنت مذهبی است)، نمی‌تواند هیچ‌کس را آلوده کند.

(MERS) که نوع کشنده‌تر ویروس کرونا مشابه کووید - ۱۹ است، نباید خورده شود.

✧ یک televangelist (کشیشی که در تلویزیون تبلیغ می‌کند) پیروان خود را تشویق کرد که به منظور واکسیناسیون از طریق پروکسی و نیز تلاش برای دفع کووید - ۱۹ حداقل ۳ مرتبه با احضار نسیم خداوندی، تلویزیونشان را لمس کنند که با این کار آسیب به ویروس شروع می‌شود (در آمریکا یا در هر جای دیگر). قبلاً این فرد فالوورها را تشویق می‌کرد که توصیه‌های بهداشت عمومی را فراموش کنند و به کلیساها بروند، او می‌گوید که آن‌ها می‌توانند با بالا بردن دستانشان، شفا یابند.

✧ گروه Happy science که برای پیشگیری و درمان کووید - ۱۹ واکسن‌های مجازی می‌فروشد، دعا‌های مربوط به ویروس را با نرخ ۱۰۰ تا ۴۰۰ دلار توصیه می‌کند و CD و DVDهای مربوط به ویروس کرونا را با وعظ و خطابه به فروش رسانده و ادعا می‌کند باعث تقویت ایمنی می‌شود (آوریل ۲۰۲۰). بعداً از رعایت فاصله‌گذاری اجتماعی و به مبارزه طلبیدن اولیه، این پرستشگاه در نیویورک تعطیل شد و واکسن‌های مجازی از راه دور را توصیه کرد!

✧ یک پیشنهاد که کووید - ۱۹ با استعمال گلوله پنبه آغشته به روغن بنفشه در مقعد، پیشگیری می‌شود و توسط عباس تبریزیان ارایه گردید، به‌طور وسیعی در ایران به تمسخر گرفته شد. بنگاه خبری ایرنا گزارش کرد که عباس تبریزیان که درمان‌هایش به‌عنوان طب مذهبی در تضاد با طب استاندارد است، هم‌چنین ادعا کرده که کووید - ۱۹ انتقام خداوند علیه آن‌هایی است که

□ غذاها و نوشیدنی‌ها

■ میوه‌ها

✧ ادعا شده که نوشیدن آب گرم حاوی لیمو با افزایش مقدار ویتامین C از سرطان و کووید - ۱۹ جلوگیری می‌کند. این ادعا در فیس‌بوک در انگلستان، فرانسه، اسپانیا و پرتغال می‌چرخد. رئیس مرکز پژوهش‌های بالینی زیستی مکمل در آبیجان (در Ivory coast) می‌گوید که هیچ شواهدی وجود ندارد که ویتامین C علیه ویروس کرونا مؤثر باشد و این که لیمو میوه‌ای با مقدار زیاد ویتامین C هم نیست. WHO می‌گوید که شواهدی وجود ندارد که لیمو بتواند از کووید - ۱۹ حفاظت کند گرچه سبزیجات و میوه تازه در یک رژیم غذایی سالم توصیه می‌شود.

✧ ادعا شده که موز قادر است سامانه ایمنی را تقویت کند و کووید - ۱۹ را پیشگیری و درمان نماید. این ادعا بر اساس یک ویدئوی ترکیبی است که به‌طور غیرواقعی به بیانیه پژوهشگران دانشگاه کوینزلند نسبت داده شده است. این دانشگاه توضیح داده که این ویدئو واقعی نیست و از مردم درخواست کرده که از ارسال و پخش آن خودداری کنند.

✧ خوردن انبه یا میوه دوریان (durian) کووید - ۱۹ را معالجه نخواهد کرد.

✧ در فیس‌بوک شایع شده که پیاز می‌تواند اثر پیشگیری علیه کووید - ۱۹ داشته باشد.

■ گیاهان و ادویه‌ها

✧ در فیس‌بوک گفته شده که سیر از کووید - ۱۹ پیشگیری می‌کند. هیچ دلیلی وجود ندارد که سیر از این ویروس جلوگیری نماید.

✧ شایعه‌ای در فیس‌بوک گفته شده که خوردن مقادیر زیاد زنجبیل جوشیده بعد از غذا برای یک روز ویروس کرونا را پیشگیری یا درمان می‌کند. یک پزشک فلو در انجمن بیماری‌های عفونی و میکروبی‌شناسی فیلیپین می‌گوید که هیچ شواهدی وجود ندارد که این ماده هیچ نوع عفونت ویروس کرونا را پیشگیری یا درمان نماید.

✧ در شبکه‌های مجازی پیشنهاد شده که عصاره نوعی کدوی تلخ (bittergourd) (یک گیاه مصرفی در طب سنتی)، کووید - ۱۹ را درمان می‌کند.

✧ ادعا شده که خوردن زردچوبه به پیشگیری از کووید - ۱۹ کمک می‌کند ولی WHO می‌گوید که شواهدی برای آن موجود نیست.

✧ در شایعاتی که در هند دست به دست می‌شود ادعا شده که برگ گیاه Neem (نوعی زیتون تلخ) دارویی برای کووید - ۱۹ است.

✧ یک Natrupath ادعا کرده که گیاه Kerala می‌تواند کووید - ۱۹ را درمان و مردم را معالجه کند.

■ نوشیدنی‌ها و غذاهای فریزشده

✧ علی‌رغم برخی ادعاها، نوشیدن الکل کووید - ۱۹ را پیشگیری یا درمان نمی‌کند. نوشیدن الکل ممکن است باعث تضعیف ایمنی گردد.

✧ ادعا شده که نوشیدن آب، هر ۱۵ دقیقه از عفونت ویروس کرونا جلوگیری می‌کند. نوشیدن مقادیر زیاد آب کووید - ۱۹ را پیشگیری یا درمان نمی‌کند، گرچه اجتناب از دهیدراتاسیون یک امر بهداشتی است.

✧ در ادعاهای شبکه‌های مجازی گفته شده که چای به‌خاطر متیل‌گزانتین‌های محرک مانند

لبنیاتی‌ها و نیز وزیر دامداری هند گفته‌اند شایعات به‌طور معنی‌داری بر صنعت اثر می‌گذارند، قیمت جوجه به یک سوم مقدار خود قبل از پاندمی رسیده است. او هم‌چنین تلاش‌هایی برای بهبود بهداشت زنجیره تولید گوشت را توضیح داده است.

✦ خوردن جوجه باعث کووید - ۱۹ نمی‌شود، خصوصاً اگر به طریق بهداشتی تهیه و به‌خوبی پخته شده باشد.

□ ورزش

✦ نگهداشتن ۶ نفس عمیق و سپس سرفه کردن، در حالی که فرد دهان خود را پوشانده، به‌عنوان درمان عفونت کووید - ۱۹ در شبکه‌های مجازی از جمله توسط سلبریتی‌ها دست به دست می‌شود.

□ استفاده از داروهای موجود و تأیید نشده علیه کووید - ۱۹

✦ در مارس ۲۰۲۰، دونالد ترامپ ادعا کرد کلروکین و هیدروکسی کلروکین، دو داروی ضد مالاریا توسط FDA آمریکا برای درمان کووید - ۱۹ تأیید شده است. بعداً FDA اعلام کرد هیچ دارو یا روش درمانی برای درمان کووید - ۱۹ تأیید نشده ولی مطالعاتی در حال انجام است که آیا کلروکین می‌تواند در درمان کووید - ۱۹ مؤثر باشد. به‌دنبال ادعای ترامپ وحشت و هراس در خرید کلروکین در چند کشور آفریقایی، آمریکای لاتین و جنوب آسیا گزارش شد و بیماران دچار لوپوس و آرتریت روماتوئید که این داروها را به‌طور منظم دریافت می‌کردند در تأمین آن دچار زحمت شدند. ✦ شایعاتی در عراق دست به دست می‌شود که شرکت داروسازی PIONEER در عراق درمانی

تئوبرومین و توفیلین علیه کووید - ۱۹ مؤثر است، یعنی می‌تواند ویروس را از بین ببرد. این ادعاهای کاذب به دکتر Li Wenliang نسبت داده می‌شود. ✦ طبق یک ایمیل غیرواقعی که به یک بیمارستان نسبت داده می‌شود، ادعا شده که در برزیل، دم کرده رازیانه (ظاهراً مشابه داروی تامی‌فلو) یک درمان محسوب می‌شود.

- روش‌های درمانی دیگری هم با پیامک در برزیل منتقل می‌شود مانند چای نعناع و آووکادو، ویسکی داغ و عسل، اسانس‌ها و ویتامین‌های C و D.

✦ این ادعای فیس‌بوک که غرغره آب نمک، نوشیدن مایعات داغ مانند چای و اجتناب از خوردن بستنی می‌تواند انتقال کووید - ۱۹ را متوقف کند با انتقاد متخصصان بهداشت مواجه شد.

✦ خوردن بستنی و غذاهای منجمد (که به‌طور بهداشتی تهیه شده باشند) نه باعث کووید - ۱۹ می‌شود و نه آن را درمان می‌کند. این ادعا به میزان وسیعی به یونیسف نسبت داده شد ولی آن‌ها با صدور یک بیانیه گفتند که هم‌چنین ادعایی نکرده‌اند.

■ گوشت

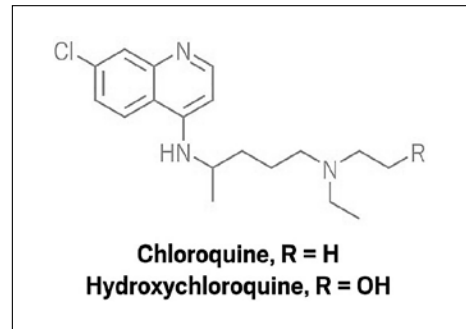
✦ ادعا شده که گیاهخواران به ویروس کرونا که در هند گسترش یافته ایمن هستند و هشتم «# نه گوشت، نه ویروس کرونا» در توئیتر راه افتاده است. به گفته یک استاد در مرکز پزشکی اجتماعی مؤسسه علوم پزشکی هند، خوردن گوشت اثری بر پخش ویروس کرونا ندارد به‌جز مردمی که نزدیک کشتارگاه‌ها هستند (نگرانی از انتقال بیماری‌های مشترک انسان و دام). ماهیگیران،

کتاب جامع با سابقه ۳۰ ساله هندی، اسپیرین، آنتی‌هیستامین‌ها و اسپری‌های بینی را به‌عنوان درمان کووید - ۱۹ فهرست کرده است. آن‌چه در این کتاب گفته شده، در حقیقت در مورد انواع ویروس کرونا به‌طور عام است (که یک خانواده از ویروس‌ها هستند).

✧ تصاویری از کیت‌های آزمایشگاهی کووید - ۱۹ دست به دست می‌شود، با این ادعای کاذب که این‌ها واکنش علیه کووید - ۱۹ هستند. ✧ ادعاهایی هم وجود دارد که یک فرآورده تزریقی ضدویروس برای درمان کرونا در فیلیپین تولید شده است. همان‌طور که مشاهده شد انواع شایعات و ادعاهای ثابت نشده در همه جای دنیا وجود دارد (و شاید در ایران کمتر)، لازم است مردم ضمن اعتماد به دست‌اندرکاران سلامت، از روش‌های مطمئن و ثابت شده که از طرف آن‌ها اعلام و معرفی می‌شود بر اساس قانون «پزشکی مبتنی بر شواهد» استفاده نمایند و هزینه‌های خود را صرف روش‌های مبتنی بر شایعات و ادعاهای موردی و غیرقابل تعمیم ننمایند.

منابع

1. Sahraei Z. Shabani M. Shokouhi S. Saffaei A. Aminoquinolines against coronavirus disease 2019 (COVID-19): chloroquine or hydroxychloroquine. *Int J Antimicrob Agents* 2020; 55(4): 105945.
2. https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_unproven_methods_against_COVID-19#cite_note-floweroil-112
3. <http://www.baharnews.ir/news/202389>
4. <https://www.irna.ir/news/83692826> (8 Esfand 1398)
5. <https://www.hamshahrionline.ir/news/497378>

را برای ویروس کرونا کشف کرده است. این گزارش‌های ضعیف بر اساس بیانیه این شرکت است که به هیدروکسی کلروکین سولفات و آزیترومایسین اشاره کرده و آن‌ها گفته‌اند که در حال تلاش برای ساخت این دارو به‌طور رایگان هستند. در این بیانیه گفته نشده که این دارو می‌تواند کووید - ۱۹ را درمان کند. این شرکت بعداً مشخص کرد که سعی آن‌ها بر یافتن درمان کووید - ۱۹ نبوده و از شبکه‌های خبری برای پخش گزارش‌های غیرواقعی و اطلاعات نادرست انتقاد کردند و پخش این جریان بدون هماهنگی با آن‌ها بوده است. دو روز بعد، جریان کاذب دیگری به‌طور گسترده گزارش شد که می‌گفت شرکت سامرا (شرکت دیگر داروسازی در عراق)، هم یک درمان کشف کرده است. معمولاً آنتی‌بیوتیک‌ها (مثل آزیترومایسین) روی ویروس‌ها اثر ندارند و فقط روی برخی باکتری‌ها مؤثر هستند. آزیترومایسین گاهی اوقات به بیماران کووید - ۱۹ بستری و تنها برای درمان عفونت‌های هم‌زمان باکتریایی داده می‌شود. مصرف ناب‌جای آزیترومایسین باعث مقاومت آنتی‌بیوتیکی و عوارض نادر مانند آریتمی قلبی و کاهش شنوایی می‌شود. ✧ هم‌چنین ادعاهایی وجود دارد که یک